

توصیف برنامه درسی آموزش پیش دبستانی در جهان همراه با سیر تحول و چالش‌ها

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۱۰/۰۱

تاریخ پذیرش و انتشار: ۱۳۹۶/۰۵/۲۱

فریبرز محمدی فارسانی^۱

تربیت اوان کودکی^۲

با توجه به ماهیت چند وجهی تربیت اوان کودکی (آموزش پیش از دبستان)، نام‌ها و تعاریف گوناگونی از آن ارائه شده است. مثلاً یونسکو^۳ وقتی به آموزش اولیه اشاره می‌کند از عبارت "آموزش و مراقبت دوران اولیه کودکی"^۴ استفاده می‌کند؛ ا.ا.سی.دی.^۵ آن را "مراقبت و آموزش دوران اولیه کودکی"^۶ می‌نامد و یونیسف، از عبارت "رشد دوران کودکی"^۷ استفاده می‌کند (اتحادیه جهانی آموزش بین‌المللی^۸، ۲۰۱۰). "اوان کودکی"، بنابر تعریف سازمان‌های یونسکو و یونیسف، به دوره بین تولد تا هشت سالگی گفته می‌شود و عبارت "آموزش و مراقبت اوان کودکی"، به طیفی از فرایندها و مکانیسم‌هایی اشاره دارد که رشد کودکان در سال‌های اولیه زندگی را مورد حمایت قرار می‌دهند. این فرایندها شامل: آموزش، مراقبت‌های عاطفی، اجتماعی و فیزیکی، تحریک ذهنی، سلامت و تغذیه و در نهایت، حمایت از خانواده و جامعه برای بهبود رشد سالم کودکان می‌شوند (یونسکو و یونیسف^۹، ۲۰۱۲). از نظر ا.ا.سی.دی. مراقبت و آموزش دوران اولیه کودکی عبارت است از کلیه ملزومات مربوط به مراقبت و آموزش کودکان زیر سن مدرسه (ا.ا.سی.دی، ۲۰۱۳).

توصیف برنامه درسی پیش از دبستان در جهان

برنامه درسی، نقشی حیاتی و محوری در ارائه آموزش‌های باکیفیت تربیت اوان کودکی دارد (ا.ا.سی.دی، ۲۰۱۷) و شامل این مؤلفه‌هاست: اصول و ارزش‌هایی که تربیت اوان کودکی را هدایت می‌کنند، استانداردها، یک جهت‌گیری در ارتباط با محتوا و نتایج که اهداف یادگیری در حوزه‌های دانش، نگرش و مهارت را مشخص می‌کند و در نهایت، اصول پداگوژیکی که فرایند دستیابی کودکان به اهداف را تعیین می‌کنند (یونسکو، ۲۰۰۴). بسته به نوع فلسفه و رویکرد زیربنایی، طی سال‌های متمادی، برنامه‌های درسی موفق پیش از دبستان در جهان بر اساس رویکردهای مونته‌سوری^{۱۰}، های اسکوپ^{۱۱}، رجیو امیلیا^{۱۲}، والدورف^{۱۳}، آموزش تجربی^{۱۴} و برنامه درسی سوئدی^{۱۵} و مانند آن طراحی و اجرا شده‌اند که هر کدام، مبانی فلسفی و روانشناختی خاص خود را دارند.

Mohamadi2101@Yahoo.Com

۱. دانشجوی دکتری برنامه‌ریزی درسی دانشگاه تهران

2. Early Childhood Education
3. Unesco
4. Early Childhood Care And Education (Ecce)
5. Oecd
6. Early Childhood Education And Care (Ecec)
7. Early Childhood Development (Ecd)
8. Education International Global Union
9. Unesco And Unicef
10. Montessori
11. High/Scope
12. Reggio Emilia
13. Waldorf
14. Experiential Education
15. The Swedish Curriculum

معرفی کلیات عناصر برنامه درسی پیش از دبستان

در ادامه، عناصر برنامه درسی پیش از دبستان (اهداف، محتوا، راهبردهای تدریس و یادگیری، ارزشیابی) معرفی می‌شود.

اهداف

اهداف برنامه‌های درسی تربیت اوان کودکی در کشورهای منتخب جهان (حج‌فروش، مهدوی و طلایی، ۱۳۹۱) عبارتند از:

- رشد آگاهی از جهان
- بهبود مهارت‌های کودکان در زمینه‌های خلاقیت، طرز برخورد‌های اجتماعی، استقلال و روش یادگیری.
- شناساندن ارزش‌های اجتماعی به کودکان و تمرکز بر رشد ذهنی آنان به منظور تأثیرگذاری آموزشی.
- برقراری همکاری میان اولیا و مربیان مراکز پیش‌دبستانی.
- رشد کودک در ابعاد گوناگون از طریق بازی‌ها و فعالیت‌های آموزشی.
- ارتقای توانمندی‌های کودکان در جهت شکل‌دهی به شخصیت اجتماعی آنان.
- آموزش زبان و تسلط شفاهی و آشنایی با نوشتار.
- تقویت قدرت احساس، تخیل و خلاقیت کودکان از طریق هنر.
- بیداری حواس و رشد عاطفی کودکان.
- پیشگیری از افت تحصیلی کودکان در سال‌های آموزش ابتدایی.
- آگاهی نسبت به زمان و مکان.
- ارتقای زبان و فرهنگ (ملی و بین‌المللی).
- ایجاد عادات پسندیده.
- آماده کردن کودکان برای ورود به دبستان.
- رشد اعتماد به نفس در شهروندان.
- آموزش علوم اخلاقی.
- ارتقای سطح استاندارد زندگی خانواده.

محتوا

حوزه‌های محتوایی برنامه‌های درسی در برنامه‌های تربیت اوان کودکی در جهان، وابسته به حوزه‌های یادگیری تعریف‌شده در این برنامه‌هاست. در جدول ۱، دو نمونه از حوزه‌های یادگیری تعریف‌شده در برنامه‌های درسی آموزش پیش از دبستان مشاهده می‌شود:

جدول ۱: حوزه‌های محتوایی برنامه درسی پیش از دبستان

حوزه‌های یادگیری آی.سی.دی (آ.آی.سی.دی، ۲۰۱۰)	حوزه‌های محتوایی دپارتمان آموزش ایالت نیوجرسی ^۱ (۲۰۱۴)
<ul style="list-style-type: none"> • مهارت‌های زندگی • تربیت بدنی • خواندن و نوشتن • علم و فناوری • ریاضیات • هنرها • کتاب مقدس • فرهنگ و سنت 	<ul style="list-style-type: none"> • رشد عاطفی و اجتماعی • هنرهای دیداری و تجسمی • تربیت بدنی و سلامت و ایمنی • ریاضیات • علوم • مطالعات اجتماعی، خانواده و مهارت‌های زندگی • زبان‌های جهان • تکنولوژی • آموزش زبان

بر اساس جدول ۱ همپوشانی زیادی بین حوزه‌های محتوایی وجود دارد. بر اساس گزارش آی.سی.دی، کشورهای عضو این سازمان در سال ۲۰۱۵ نسبت به سال ۲۰۱۱ تأکید بیشتری بر این حوزه‌های محتوایی داشته‌اند: فناوری اطلاعات و ارتباطات، اخلاق و شهروندی، زبان‌های خارجی، آموزش مذهبی، سلامت و رفاه اجتماعی (آ.آی.سی.دی، ۲۰۱۷).

راهنمای تدریس-یادگیری

بر اساس رویکردهای مختلف، راهنمای تدریس-یادگیری در برنامه‌های درسی پیش از دبستان متفاوت است؛ با این حال، با توجه به سنی که کودکان در آن قرار دارند راهنمای تدریس مورد تأکید، بیشتر مبتنی بر بازی، فعالیت و تحرک ذهنی و جسمی هر چه بیشتر کودکان هستند (کندی و باربلت^۲، ۲۰۱۰). اساساً راهنمایی در برنامه‌های آموزشی پیش از دبستان مورد استفاده قرار می‌گیرند که حداکثر تجارب و حمایت را برای کودکان به ارمغان می‌آورند. با توجه به انواع راهنماها، مربیان با استفاده از قضاوت حرفه‌ای خود از شرایط موجود از بین آنها مناسب‌ترین را انتخاب می‌کنند. در کل این راهنمای تدریس-یادگیری در برنامه‌های درسی فعلی مورد تأکید هستند: بحث و گفتگوهای آزاد و سازمان‌یافته، قصه‌گویی و داستان‌سازی و فعالیت‌های نمایشی، سرودها و اشعار موزون، موسیقی، بازی آزاد در فضای بسته با معماها (پازل‌ها)، بازی با انواع لگوها و بلوک‌ها، بازی در فضای باز، بازی با آب، بازی با شن، بازی‌های عروسکی، فعالیت‌ها و بازی‌های گروهی، گردش‌های علمی و خارج از مدرسه و فعالیت‌های شناختی و گفتاری سازمان‌یافته با وسایل و مواد بازی (هولت، ۲۰۱۰).

ارزشیابی

سنجش و ارزشیابی کودکان در برنامه درسی تربیت اوان کودکی با چهار هدف کلی انجام می‌شود (دپارتمان خدمات آموزشی ایالت پنسیلوانیا^۳، ۲۰۱۶):

- حمایت از فرایند تدریس و یادگیری
- تشخیص کودکانی که به خدمات بیشتر از حد معمول نیاز دارند.

1. New Jersey State Department Of Education
 2. Kennedy And Barblett
 3. Pennsylvania Departments Of Education And Human Services

- ارزشیابی خود برنامه درسی و نظارت بر روندها و روش‌های مورد استفاده
- پاسخگویی به ذینفعان

ارزشیابی در این دوره عمدتاً از طریق مشاهدات منظم کودکان حین بازی و فعالیت‌های مختلف و بر اساس استانداردهای یادگیری انجام می‌شود. مربیان، با ثبت مشاهدات و ضبط آنها در پرونده‌ی تحصیلی کودکان، از مزایای آن استفاده می‌کنند؛ به این یادداشت‌های منظم در اصطلاح، ثبت‌های مشاهده‌ای کودک^۱ می‌گویند. آنان می‌توانند از این اطلاعات برای طراحی فعالیت‌های بعدی هر کودک متناسب با ویژگی‌های او استفاده کنند و یا از آنها برای افزایش تعاملات میان مربی و خانواده‌ی کودک بهره ببرند. استفاده از ثبت‌های مشاهده‌ای کودک، یک سکوی ساختارمند ایجاد می‌کند که پیشرفت فردی کودک در اهداف اولیه و قابلیت‌های رشدی او را نشان می‌دهد (هولت، ۲۰۱۰). با این وجود، به غیر از مشاهده، روش‌های دیگری برای سنجش کودکان در برنامه‌های آموزش پیش از دبستان مورد استفاده قرار می‌گیرند از قبیل: آزمون‌های استاندارد و پوشه‌های کار. مربیان بر اساس نیاز، از انواعی از این روش‌ها در ارزشیابی و سنجش کودکان استفاده می‌کنند (اپشتاین، شوینهارت، پارکی و روبین^۲، ۲۰۰۴). معمولاً در سنجش کودکان پیش‌دبستانی سنجش تلفیقی^۳ مورد استفاده قرار می‌گیرد.

سیر تحول برنامه درسی پیش از دبستان

در جدول ۲ سیر تاریخی آموزش قبل از دبستان در جهان مشاهده می‌شود.

جدول ۳: سیر تاریخی آموزش قبل از دبستان در جهان، (حج‌فروش و همکاران، ۱۳۹۱)

سیر تاریخی آرای زمینه‌ساز تربیت عملی کودکان قبل از دبستان	سیر تاریخی تربیت عملی کودکان در دوران اولیه کودکی
نظریات افلاطون و ارسطو قبل از میلاد مسیح، مبنی بر آغاز تربیت کودکان قبل از ۶ سالگی با هدف شکوفا شدن استعدادهای ذاتی و به فعل در آمدن آنها.	تأسیس مدرسه‌ای ویژه توسط فریدریک فروبل (۱۸۴۱-۱۷۷۶) در سال ۱۸۳۷ در یکی از شهرهای آلمان برای کودکان ۳ تا ۸ ساله.
حدیث شریف حضرت محمد (ص) (۶۱۰ میلادی) - ز گهواره تا گور دانش بجوی - مبنی بر تربیت عملی انسان از آغاز تولد تا مرگ	تأسیس کودکانی در آمریکا در ایالت ویسکانسین توسط کارل شورز در سال ۱۸۵۵ با استفاده از الگوی مدارس فروبل
حدیث منتسب به امام علی (ع) علم در کودکی همچون نگار بر سنگ است ولی در پیری همچون نقشی بر آب مبنی بر این که هر چه بر ذهن کودک نوشته شود به آسانی زوده نمی‌شود.	تأسیس اولین کودکانی خصوصی توسط الیزابت پی‌بادی در شهر بوستون آمریکا در سال ۱۸۶۰.
نظریات یوهان آموس کمینیوس (۱۶۷۰-۱۵۹۲)، مبنی بر انطاف‌پذیری کودکان بویژه در ۳ تا ۶ سالگی و بهترین زمان آموزش کودکان.	تأسیس کودکانی در ایالت میسوری توسط سوزان بلاو در سال ۱۸۷۳ به عنوان بخشی از مدارس دولتی
نظریات جان لاک (۱۷۰۴-۱۶۳۲) مبنی بر این که ذهن کودک به مثابه لوح سفیدی است که آمادگی دارد در تماس با خارج، هر نقشی را بپذیرد.	توسعه فعالیت‌های فروبل توسط پتی‌اسمیت‌هیل (۱۹۴۶-۱۸۶۸) و تلفیق کلاس‌های کودکان پیش‌دبستانی توسط وی در کلمبیا.
نظریات ژان ژاک روسو (۱۷۷۸-۱۷۱۲) مبنی بر آغاز تربیت کودکان از بدو تولد و نقش مهم مربی در ایجاد شرایطی که در آن، کودک قواعد مورد نیاز را با توجه به علائق طبیعی مانند کنجکاوی و بازی، خودش کشف کند.	تأسیس مراکز مهد کودک و پیش‌دبستانی توسط خواهران مک‌میلان در انگلستان و آمریکا.
نظریات ژان هانری پستالوزی مبنی بر اعتقاد وی به خوداکتشافی کودکان و آموزش والدین برای تربیت کودکان در سال‌های طفولیت	تأسیس کودکان‌هایی در اوایل قرن بیستم با الهام از نظریات مربیانی همچون ماریا مونته‌سوری، جان ایتارد و ادوارد سگن.
نظریات دیویی (۱۸۵۹-۱۹۵۲) مبنی بر دخالت و همکاری کودکان در یادگیری خود، استفاده کامل کودک از قابلیت‌هایش جهت آماده شدن برای زندگی آینده	گسترش عمیق‌تر کودکان‌های ضمیمه‌ی مدارس دولتی از دهه ۱۹۴۰ به بعد.
	عملی شدن ایده‌ی تربیت مربی برای کودکان‌ها در اوایل قرن بیستم توسط پتی‌اسمیت‌هیل و تأسیس رشته‌ی آموزش و پرورش کودکان در دانشگاه کلمبیا.
	ارائه تصویری قدرتمند از کودکان به عنوان موجوداتی باهوش، توانا، خلاق و اجتماعی توسط لوریس مالاگازی (۱۹۹۴-۱۹۲۰)

1. Child Observation Records (Cor)
2. Epstein, Schweinhart, Parecki And Robin
3. Integrated Assessment

طبیعتاً با تحول در دیدگاه‌های فلسفی و متعاقب آن، نگاه به آموزش و عناصر آن، برنامه‌های درسی نیز دچار تحول شده‌اند. برنامه درسی اوان کودکی در امریکا با معرفی مدرسه اطفال^۱ در دهه‌ی ۱۸۲۰ آغاز شد. مدرسه اطفال توسط روبرت اون^۲ بنا نهاده شد. در مدرسه اطفال، کودکان برای استخراج واقعیت از محیط اطراف خود و یادگیری درست و نادرست از طریق عواقب طبیعی اعمالشان آموزش می‌دیدند. این رویکرد کوتاه‌مدت به آموزش با معرفی کودکان^۳ فریدریک فروبل^۴ در سال ۱۸۵۶ ادامه یافت. آموزش در کودکان، که در ابتدا توسط فروبل در آلمان پا گرفت، به تدریج در سرتاسر امریکا گسترش یافت. برنامه کودکان فروبل بر اساس مجموعه‌ای از پیش‌فرض‌ها درباره وحدت انسان، طبیعت و خدا بود. برنامه درسی کودکان فروبل تشکیل شده از معرفی مشاغل، شعرخوانی، بازی و بررسی طبیعت بود (فریمبرگ و ویلیامز^۵، ۲۰۱۲).

در ادامه راه، برنامه درسی آموزش قبل از دبستان در امریکا، جهت‌های مختلفی به خود گرفت. آموزشگران پیشرفت‌گرا، برنامه درسی کودکان را بازسازی کردند. در این زمان، مهد کودک^۶ در انگلستان و مدرسه مونته‌سوری در ایتالیا بنا نهاده شدند. آموزشگران پیشرفت‌گرا بر اساس فلسفه جان دیویی و تحقیقاتی که روی کودکان انجام شده بود، رویکرد نمادین و رسمی فروبل به آموزش را رد کردند. هدف کودکان پیشرفت‌گرا، حرکت کودکان به سطوح بالاتر رشد از طریق تعاملشان با معلم و تجارب مختلف بود. آموزش مونته‌سوری بر پایه فلسفه تجربه‌گرایی^۷ بود. مونته‌سوری باور داشت که کودکان اطلاعات را از طریق حواس کسب می‌کنند. او طیفی از فعالیت‌ها را با مواد ویژه‌ای که به کودکان کمک می‌کرد به جهان اطراف حساس شوند گسترش داد. مهد کودک مارگارت مک‌میلان^۸ نیز بسیار شبیه به مدرسه اطفال روبرت اون، به عنوان ابزاری برای اصلاح جامعه صنعتی بنا نهاده شد. برنامه درسی آن، شامل همه جنبه‌های رشدی بود و پرورش تخیل کودکان به عنوان راهی برای کمک به آنان در تبدیل شدن به متفکران پیچیده و حل‌کنندگان مسأله مورد توجه قرار می‌گرفت. این سه رویکرد برنامه درسی تربیت اوان کودکی به همراه رویکرد والدورف در آلمان، تا دهه ۱۹۶۰ یعنی زمانی که مدل‌های جایگزین خلق شدند، الگوی آموزش پیش از دبستان بودند. برنامه‌های درسی جایگزین، نوعی بلوغ را نشان می‌دهند؛ برنامه‌هایی که نمایان‌گر رهبری توسط کودکان، تطبیق تجارب با توانایی‌های ذاتی کودکان و فعالیت کودکان برای رشد قابلیت‌هایشان است (فریمبرگ و ویلیامز، ۲۰۱۲). از جمله‌ی رویکردهای جایگزین، رویکرد "های‌اسکوپ"^۹ و رویکرد رژیو امیلیا بود.

رویکرد های‌اسکوپ توسط دکتر دیوید ویکارت^{۱۰} در امریکا در اوایل دهه ۱۹۶۰ توسعه یافت. در برنامه‌ی درسی های‌اسکوپ، کودکان فعالانه یاد می‌گیرند. آنان با استفاده از حواس خود، درمی‌یابند که چه چیزی مورد علاقه‌شان است و این کار را از بدو تولد، در طی دوران کودکی و حتی زندگی بزرگسالی انجام می‌دهند. کودکان، از خودآغازگری و ابتکار عمل برای جستجو و کشف پاسخ سؤالاتشان استفاده می‌کنند. آنان برای حل مشکلات شخصی و استفاده از دانش در حال توسعه‌شان برای فهم و یادگیری از و درباره جهان اطراف، حمایت و تشویق می‌شوند (هولت، ۲۰۱۰).

رویکرد رژیو امیلیا با تأسیس مدرسه رژیو امیلیا توسط لوریس مالاگازی در دهه ۱۹۵۰ مطرح شد. این رویکرد متعهد به ایجاد شرایطی برای یادگیری بود که در آن قدرت تفکر کودکان ارتقا یابد. در برنامه درسی روئیدنی^{۱۱} رژیو امیلیا، آموزش به عنوان ساخت ارتباطات متفکرانه بین افراد، عقاید و محیط در نظر گرفته می‌شود؛ روابط و ارتباطات و فردیت، از جمله مفاهیم محوری این

1. Infant School
2. Robert Owen
3. Kindergarten
4. Friedrich Froebel
5. Fromberg And Williams
6. Nursery School
7. Philosophy Of Empiricism
8. Margaret Memillan
9. High/Scope
10. Dr David Weikart
11. Emergent Curriculum

برنامه درسی هستند. در رچیوامیلیا، کودکان ترغیب می‌شوند تا فهم خود از تجارب را از طریق زبان‌های طبیعی بیان خود بررسی کنند (آ.ای.سی.دی، ۲۰۰۴). در دهه‌های پایانی قرن بیستم و اوایل قرن بیست و یکم رویکردهای دیگری نیز از جمله آموزش تجربی^۱، برنامه درسی سوئدی^۲ و مانند آن، به عرصه برنامه درسی آموزش پیش از دبستان قدم نهادند.

مسائل و چالش‌های بین‌المللی کنونی آموزش پیش از دبستان

مسائل مهم مورد توجه آموزش قبل از دبستان در قرن بیست و یکم، از این قرارند (چارتیر و ژنیکس^۳، ۲۰۰۷):

- روش‌های درگیری بیشتر والدین در برنامه‌های درسی آموزش قبل از دبستان
- طراحی مدل‌های تلفیقی برنامه درسی آموزش پیش از دبستان
- توسعه رویکردهای آموزش دوران اولیه کودکی برای کودکان با نیازهای ویژه
- توجه بیشتر به زبان مادری و فرهنگ‌های بومی
- بحث‌های جنسیتی در آموزش دوران اولیه کودکی

سیاست‌های جهانی مربوط به آموزش پیش از دبستان به دلیل طبیعتش، چالش‌های اجتماعی و آموزشی را در بر می‌گیرد. فقر کودکان، سطح رفاه خانواده، مسائل جنسیتی و کار اجباری کودکان، آموزش حرفه‌ای و ارتقای رشد حرفه‌ای مربیان و مناقشات میان مراکز ارائه‌دهنده آموزش پیش از دبستان و مدارس همه چالش‌هایی هستند که آموزش جهانی پیش از دبستان با آنها روبروست (آ.ای.سی.دی، ۲۰۰۶، ص. ۲۲۲). سازمان یونسکو چالش‌های زیر را در راه دستیابی به اهداف جهانی آموزش پیش از دبستان برمی‌شمارد (یونسکو و یونیسف، ۲۰۱۲).

- فقدان آموزش کافی، صدور گواهینامه و مشوق‌ها برای مربیان آموزش قبل از دبستان.
 - بودجه عمومی ناچیز اختصاص یافته به آموزش قبل از دبستان.
 - توجه محدود و ناکافی به گروه‌های درحاشیه و محروم.
 - ضعف هماهنگی میان بخش‌های مختلف دست‌اندرکار در آموزش قبل از دبستان بویژه برای کودکان تا سه سال.
 - توجه محدود به خانواده‌ها و ظرفیت آنان برای مشارکت در آموزش قبل از دبستان.
 - فقدان اطلاعات لازم (مشکلات مربوط به دسترسی به اطلاعات به دلیل پراکنده بودن و عدم دقت این داده‌ها در وزارتخانه‌ها و گزارش‌های ناقص در سطح بین‌المللی) و نیاز به تلفیق اطلاعات به دست آمده از سایر بخش‌ها
- در جمع‌بندی می‌توان گفت اولین چالش مربوط به بودجه ناچیز اختصاص یافته به این امر نسبت به وسعت آن است. دومین چالش، به مربیان مربوط می‌شود. هنوز هم در بسیاری از کشورها، مربیان پیش‌دبستان آموزش‌های منسجم و سازمان‌یافته نمی‌بینند. اگر چه بر اساس گزارش آ.ای.سی.دی سطح کیفیت مورد انتظار برای مربیان پیش‌دبستانی در جهان افزایش یافته است، حقوق این افراد همچنان پایین‌تر از حداقل حقوق برای افراد آموزش دیده متخصص است (آ.ای.سی.دی، ۲۰۱۷).
- چالش مهم سوم، طراحی برنامه‌های درسی است که خانواده‌ها را هر چه بیشتر در امر آموزش کودکانشان درگیر کنند؛ چرا که همکاری والدین و مربیان، نقش کلیدی در ارتقای آموزش دوران اولیه کودکی دارد (هولت، ۲۰۱۰). چالش چهارم، مربوط به طراحی برنامه‌های درسی بومی فرهنگ‌ها و جوامع مختلف است. گزارش آ.ای.سی.دی مبین این است که اگر چه دسترسی به آموزش پیش از دبستان بیشتر شده، این دسترسی بیشتر تضمینی بر وجود برنامه‌های درسی باکیفیت و مناسب نیست (آ.ای.سی.دی، ۲۰۱۷). چالش پنجم نیز، طراحی برنامه‌های درسی تلفیقی است؛ برنامه‌هایی که هر چه بیشتر بتوانند با نیازهای

فزاینده کودکان در این عصر انطباق یابند. در پایان، مسائل مهم گریبان گیر کودکان از جمله فقر و کار اجباری، اجرای باکیفیت برنامه های جهانی آموزش دوران اولیه کودکی را با چالش مواجه می سازند.

منابع

حج فروش، احمد؛ مهدوی، صدیقه و طلایی، ابراهیم. (۱۳۹۱). توسعه دوره پیش دبستانی در آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران. تهران: دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش.

Education International global union. (2010). *Early Childhood Education: A Global Scenario*. Received from:

<http://www.foresightfordevelopment.org/sobipro/55/238-early-childhood-education-a-global-scenario>

Epstein A S, Schweinhart L J, Parecki A D, Robin K B.(2004). *Preschool Assessment: A Guide to Developing a Balanced Approach*. Received from:

<http://nieer.org/publications/policy-matters-policy-briefs/policy-brief-preschool-assessment-guide-developing>

Fromberg D P, Williams S R. (2012). *Encyclopedia of Early Childhood Education (second edition)*. New York: Routledge.

Chartier, A. M., & Geneix, N. (2007). *Pedagogical approaches to early childhood education*. Documento de referencia para el Informe de Seguimiento de la EPT en el Mundo.

Holt N. (2010). *Bringing the High Scope Approach to your Early Years Practice (second edition)*. London and New York: Routledge.

Johnston J, Nahmad-Williams L. (2009). *Early Childhood Studies*. England: Pearson Education Limited.

Kennedy, A., & Barblett, L. (2010). *Learning and teaching through play*. Research into Practice Series, 17(3).

New Jersey State Department of Education.(2014). *Preschool Teaching and Learning Standards*. Received from: <http://www.state.nj.us/education/ece/guide/>

OECD. (2004). *Five Curriculum Outlines*. Received from: www.oecd.org/edu/school/31672150.pdf

OECD. (2017). *Key OECD Indicators on Early Childhood Education and Care*. Received from: http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/education/starting-strong-2017_9789264276116-en#.WW27o7b-vcc

OECD. (2013). *Literature Review on Monitoring Quality in Early Childhood Education and Care (ECEC)*. Received from:

[http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=EDU/EDPC/ECEC\(2013\)3&doclanguage=en](http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=EDU/EDPC/ECEC(2013)3&doclanguage=en)

OECD. (2010). *Preschool Educational Practice, Guidelines For Preschool Teachers*. Received from: C:\Users\maryamenaz\Desktop\48990155.pdf

OECD. (2006). *Starting Strong II: Early Childhood Education and Care*. Received from: <http://www.oecd.org/edu/school/startingstrongiiearlychildhoodeducationandcare.htm>

Schaaik, F.V. (2016). GUIDING PRINCIPLES ON EARLY CHILDHOOD ASSESSMENTS FOR EDUCATORS AND PROFESSIONAL (BIRTH TO AGE 8). Pennsylvania Departments of Education and Human Services

UNESCO and UNICEF. (2012). *EFA Goal 1: Early childhood care and education*. Received from:

www.uis.unesco.org/.../asia-pacific-end-decade-notes-efa-goal-1-early-childhood-care-education-2012-en.pdf

UNESCO. (2004). *Curriculum in Early Childhood Education and Care*. Received from: unesdoc.unesco.org/images/0013/001374/137401e.pdf